

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจนนั้นครอบคลุมสาระสำคัญดังนี้คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารระดับจังหวัดของกระทรวงหลัก 4 กระทรวง ที่รับราชการอยู่ในจังหวัดที่เป็นเขตพื้นที่ยากจน ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้คือ รองผู้ว่าราชการจังหวัด เกษตรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด รวมทั้งสิ้น 216 คน และเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาได้ 189 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องต่อไปนี้คือ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ อายุราชการ และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน มีทั้งหมด 7 ด้านด้วยกันคือ ด้านนโยบาย ด้านการประสานงาน ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรม ด้านเนื้อหา และด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยในแต่ละด้านจะมีคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended) ด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บกลับคืนด้วยตนเองเป็นบางส่วน บางส่วนได้ให้ครูช่วยวิจัยเก็บให้ และบางส่วนใช้วิธีเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืนมาทำการคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาการยลละ
2. ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อของแต่ละด้าน
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และทดสอบรายคู่ในข้อที่มีความแตกต่างโดยวิธีทดสอบของตุ๊กกี
4. สำหรับคำถามปลายเปิดในแต่ละด้านผู้วิจัยได้สรุปและนำเสนอในรูปแบบของการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกกล่าวสรุปเป็น 3 ตอน คือ การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 33 คน ส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 21-25 ปี และ 31-35 ปี โดยแต่ละช่วงอายุคิดเป็นร้อยละ 36.36 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นรองผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นเวลา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.42
2. เกษตรจังหวัดที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 33 คน ส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.42 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นเกษตรจังหวัดมาเป็นเวลา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.42
3. สาธารณสุขจังหวัดที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 33 คน ส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.42 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นสาธารณสุขจังหวัดมาเป็นเวลา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.49
4. ศึกษาธิการจังหวัดที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 34 คน ส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.06 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นศึกษาธิการจังหวัดมาเป็นเวลา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.12
5. พัฒนาการจังหวัดที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 33 คน ส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.52 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นพัฒนาการจังหวัดมาเป็นเวลา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.54
6. หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่ตอบแบบสอบถามมี

จำนวน 23 คน ส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.48 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดมาเป็นเวลา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.48

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน

1. ความคิดเห็นของรองผู้ว่าราชการจังหวัด

รองผู้ว่าราชการจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน สรุปได้ดังนี้คือ

1.1 ค่านโยบาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับนโยบายในการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจน 1 ข้อ คือ รัฐบาลควรจัดงบประมาณเพื่อพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนเป็นประจำทุกปี ($\bar{x} = 4.61$) ไม่น่าใจ 1 ข้อ คือ การกำหนดพื้นที่ยากจนนั้นไม่ควรกำหนดเฉพาะในชนบทเท่านั้น แต่ควรรวมถึงพื้นที่ชุมชนแออัดในตัวเมืองด้วย ($\bar{x} = 3.36$) นอกนั้นรองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

1.2 ค่านการประสานงาน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยกับวิธีการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกข้อ ข้อที่รองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยมากที่สุดคือ การเสนอแนวนโยบายของแต่ละหน่วยงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.18$) ส่วนข้อที่รองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน ($\bar{x} = 3.54$)

1.3 ค่านการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยกับวิธีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประชาชนในเขตพื้นที่ยากจนทุกข้อ ข้อที่รองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยมากที่สุดคือ การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{x} = 4.42$) ส่วนข้อที่รองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การสนับสนุน

ค่านงขประมาณเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ($\bar{X} = 3.64$)

1.4 ค่านบุคลากร เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าบุคลากรที่รองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรมีประจำอยู่ในระดับตำบลเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนคือ พัฒนาการตำบล ($\bar{X} = 4.73$) เกษตรตำบล ($\bar{X} = 4.73$) และสาธารณสุขตำบล ($\bar{X} = 4.67$) ส่วนพาณิชย์ตำบล และอุตสาหกรรมตำบลนั้นรองผู้ว่าราชการจังหวัดยังไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 3.18$ และ 3.21 ตามลำดับ) นอกนั้นรองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

1.5 ค่านการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ยากจน 2 ข้อด้วยกันคือ ให้ประชาชนเสนอความต้องการของตนไปยังหน่วยงานราชการ ($\bar{X} = 4.51$) และให้ประชาชนมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 4.67$) ไม่แน่ใจ 1 ข้อคือ ให้หน่วยงานราชการจัดทำเป็นโครงการลงไปให้ประชาชนโดยตรง ($\bar{X} = 3.15$) ไม่เห็นด้วย 2 ข้อคือ ให้ประชาชนทำงานเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 2.45$) และ มีการกระตุ้นด้วยการลงโทษหรือทำนิติเขียน ($\bar{X} = 2.00$) นอกนั้นรองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

1.6 ค่านเนื้อหา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับเนื้อหาของจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ยากจน 8 ข้อด้วยกันคือ เทคนิคการประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ($\bar{X} = 4.64$) การแนะนำอาชีพใหม่ๆ ให้กับประชาชน ($\bar{X} = 4.64$) การรักษาสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 4.57$) การรวมกลุ่มกันเพื่อทำเป็นกิจกรรมในโครงการต่างๆ ของชุมชน ($\bar{X} = 4.67$) การรักษาสถาบันสมบัติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ($\bar{X} = 4.51$) การรักษาวินัยธรรมและประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.54$) การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ของตนเอง ($\bar{X} = 4.67$) และการมีระเบียบวินัยในตนเอง ($\bar{X} = 4.67$) นอกนั้นเห็นด้วยทุกข้อ

1.7 คำนวณประชากรกลุ่มเป้าหมาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน ดังนี้คือ

1.7.1 เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในทั้งเพศชายและเพศหญิง ($\bar{x} = 4.45$ และ 4.39 ตามลำดับ)

1.7.2 เมื่อจำแนกตามระดับความรู้ ปรากฏว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดไม่แน่ใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ ($\bar{x} = 3.45$) นอกนั้นรองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

1.7.3 เมื่อจำแนกตามลักษณะอาชีพ ปรากฏว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้มีอาชีพทางการเกษตร ($\bar{x} = 4.70$) นอกนั้นรองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

1.7.4 เมื่อจำแนกตามระดับอายุ ปรากฏว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้มีอายุระหว่าง 14-25 ปี ($\bar{x} = 4.54$) ไม่แน่ใจกับการจัดให้กับผู้มีอายุตั้งแต่แรกเกิด- 5 ปี และผู้มีอายุระหว่าง 46-60 ปี ($\bar{x} = 3.48$ และ 3.12 ตามลำดับ) ไม่เห็นด้วยกับการจัดให้กับผู้มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 2.30$) นอกนั้นรองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

2. ความคิดเห็นของเกษตรกรจังหวัด

เกษตรกรจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน สรุปได้ดังนี้คือ

2.1 คำนวณนโยบาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าเกษตรกร

จังหวัดไม่แน่ใจเกี่ยวกับนโยบายในการพัฒนาชนบท ในเขตพื้นที่ยากจน 1 ข้อ คือ การกำหนดพื้นที่ยากจนนั้นไม่ควรกำหนดเฉพาะในชนบทเท่านั้นแต่ควรรวมถึงพื้นที่ชุมชนแออัดในตัวเมืองด้วย ($\bar{x} = 3.21$) นอกจากนี้เกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

2.2 ด้านการประสานงาน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า เกษตรจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน 1 ข้อ คือ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ($\bar{x} = 4.51$) นอกจากนี้เกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน ($\bar{x} = 3.95$)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าเกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยกับวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{x} = 4.45$) ข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การกำหนดแนวทางหรือนโยบายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ($\bar{x} = 3.85$)

2.4 ด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าบุคลากรที่เกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรมีประจำอยู่ในระดับตำบลคือ พัฒนาการตำบล ($\bar{x} = 4.57$) เกษตรตำบล ($\bar{x} = 4.64$) และสาธารณสุขตำบล ($\bar{x} = 4.51$) เห็นด้วยกับการมีศึกษานิเทศก์ตำบล ($\bar{x} = 4.18$) และสหกรณ์ตำบล ($\bar{x} = 3.56$) ส่วนพาณิชย์ตำบล และอุตสาหกรรมตำบลนั้นเกษตรกรจังหวัดยังไม่แน่ใจ ($\bar{x} = 3.36$ และ 3.45 ตามลำดับ)

2.5 ด้านการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าเกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ข้อด้วยกันคือ มีการชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ของการโครงการ ($\bar{x} = 4.64$) และให้ประชาชนมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 4.54$) ไม่แน่ใจ 1 ข้อ คือ ให้หน่วยราชการจัดทำเป็นโครงการลงไปให้ประชาชนโดยตรง ($\bar{x} = 3.06$) ไม่เห็นด้วย 1 ข้อ คือ มีการกระตุ้นด้วยการลงโทษหรือคำขู่เตือน ($\bar{x} = 2.41$) นอกจากนี้เห็นด้วยทุกข้อ

2.6 ด้านเนื้อหา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าเกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับเนื้อหาของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ยากจน 7 ข้อด้วยกัน คือ เทคนิคการประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ($\bar{X} = 4.76$) การรักษาสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 4.61$) การรวมกลุ่มกันเพื่อกำเนินกิจกรรมในโครงการต่างๆ ของชุมชน ($\bar{X} = 4.57$) การรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแสดล้อมของชุมชน ($\bar{X} = 4.57$) การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ของตนเอง ($\bar{X} = 4.79$) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.67$) และการมีระเบียบวินัยในตนเอง ($\bar{X} = 4.76$) นอกนั้นเกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

2.7 ด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าเกษตรกรจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนี้คือ

2.7.1 เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่าเกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับเพศหญิง ($\bar{X} = 4.54$) และเห็นด้วยกับการจัดให้เพศชาย ($\bar{X} = 4.48$)

2.7.2 เมื่อจำแนกตามระดับความรู้ ปรากฏว่าเกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายทุกข้อข้อที่เกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยมากที่สุดคือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามัธยมแต่ไม่จบการศึกษาระดับมัธยม ($\bar{X} = 4.18$)

2.7.3 เมื่อจำแนกตามลักษณะอาชีพ ปรากฏว่าเกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้มีอาชีพทางการเกษตร ($\bar{X} = 4.64$) และไม่แน่ใจในการจัดให้กับผู้ที่ไม่มอาชีพที่แน่นอน ($\bar{X} = 3.15$) นอกนั้นเกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

2.7.4 เมื่อจำแนกตามระดับอายุ ปรากฏว่าเกษตรกรจังหวัดไม่แน่ใจในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด- 5 ปี ($\bar{X} = 3.02$) และผู้ที่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี ($\bar{X} = 2.94$) ไม่เห็นด้วยกับการจัด

ให้กับผู้ที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 2.21$) นอกนั้นเกษตรกรจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ
ข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดคือการจัดให้กับผู้ที่มีอายุระหว่าง 14-25 ปี ($\bar{X} = 4.48$)

3. ความคิดเห็นของสาธารณสุขจังหวัด

สาธารณสุขจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน
สรุปได้ดังนี้

3.1 ค่านโยบาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าสาธารณสุข
จังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับนโยบายในการพัฒนาชนบทในพื้นที่ยากจน 2 ข้อ
ด้วยกันคือ การกำหนดให้พื้นที่ใดเป็นพื้นที่ยากจนนั้นนอกจากจะคำนึงถึงปัญหาค่าน
รายได้ของประชาชนแล้ว ควรคำนึงถึงปัญหาค่านอื่นๆ ของประชาชนด้วย เช่น
ค่านการศึกษา ($\bar{X} = 4.61$) และค่านสาธารณสุข ($\bar{X} = 4.61$) นอกนั้น
สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

3.2 ค่านการประสานงาน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า
สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยกับวิธีการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการ
ศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ การกำหนดหน้าที่ความรับ
ผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.48$) ส่วนข้อที่เห็นด้วย
น้อยที่สุดคือ การใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.94$)

3.3 ค่านการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็น
รายข้อพบว่าสาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยกับวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัด
การศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ การสำรวจปัญหาและ
ความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 4.48$) ส่วนข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การกำหนด
แนวทางหรือนโยบายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ($\bar{X} = 4.06$)

3.4 ค่านบุคลากร เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าบุคลากร
ที่สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยว่าควรมีประจำอยู่ในระดับตำบล คือ พัฒนาการตำบล
($\bar{X} = 4.39$) เกษตรตำบล ($\bar{X} = 4.15$) สหกรณ์ตำบล ($\bar{X} = 3.84$)
สาธารณสุขตำบล ($\bar{X} = 4.15$) และศึกษาริการตำบล ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนพณิชย

ค่าเฉลี่ยและอุตสาหกรรมค่าเฉลี่ยนั้นสาธารณสุขจังหวัดยังไม่แน่ใจ ($\bar{x} = 3.41$ และ 3.47 ตามลำดับ)

3.5 ด้านการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกกระบวนโรงเรียน

1 ข้อ คือ ให้ประชาชนมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 4.60$) ไม่แน่ใจ

2 ข้อ คือ ให้หน่วยงานราชการจัดทำเป็นโครงการลงไปให้ประชาชนโดยตรง ($\bar{x} = 3.06$) และให้ประชาชนทำงานเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 2.85$) ไม่เห็นด้วย

1 ข้อ คือ มีการกระตุ้นด้วยการลงโทษหรือทำนิติเตียน ($\bar{x} = 2.41$) นอกนั้น สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

3.6 ด้านเนื้อหา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับเนื้อหาของการจัดการเรียนการสอนนอกกระบวนโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ยากจน 5 ข้อด้วยกัน คือ เทคนิคการประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ($\bar{x} = 4.57$) การรักษาสุขภาพอนามัย ($\bar{x} = 4.57$) การวางแผนครอบครัว ($\bar{x} = 4.54$) การรักษาสาธารณสุขสมบัติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.51$) และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ของตนเอง ($\bar{x} = 4.51$) นอกนั้น สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

3.7 ด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า สาธารณสุขจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนนอกกระบวนโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน ดังนี้คือ

3.7.1 เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่า สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนนอกกระบวนโรงเรียนให้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ($\bar{x} = 4.33$ เท่ากัน)

3.7.2 เมื่อจำแนกตามระดับความรู้ ปรากฏว่า สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการเรียนการสอนนอกกระบวนโรงเรียนให้กับผู้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษามาก่อนเลย ($\bar{x} = 4.51$) นอกนั้น สาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

3.7.3 เมื่อจำแนกตามลักษณะอาชีพ ปรากฏว่าสาธารณสุขจังหวัด เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอาชีพทางการเกษตร ($\bar{X} = 4.67$) นอกนั้นสาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

3.7.4 เมื่อจำแนกตามระดับอายุ ปรากฏว่าสาธารณสุขจังหวัด เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอายุระหว่าง 14-25 ปี ($\bar{X} = 4.54$) และผู้ที่มีอายุระหว่าง 26-35 ปี ($\bar{X} = 4.57$) ไม่นั่นใจ ในการจัดให้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด - 5 ปี ($\bar{X} = 3.46$) และผู้ที่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี ($\bar{X} = 3.42$) ไม่เห็นด้วยในการจัดให้กับผู้ที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 2.47$) นอกนั้นสาธารณสุขจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

4. ความคิดเห็นของศึกษาธิการจังหวัด

ศึกษาธิการจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน ดังนี้

4.1 ด้านนโยบาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า ศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับนโยบายในการพัฒนาชนบท ในเขตพื้นที่ยากจน 2 ข้อด้วยกันคือ การกำหนดให้พื้นที่ใดเป็นพื้นที่ยากจนนั้นนอกจากจะคำนึงถึงปัญหาความรายได้ของประชาชนแล้ว ควรคำนึงถึงปัญหาค่าอื่น ๆ ของประชาชนด้วย เช่น ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.65$) และด้านสาธารณสุข ($\bar{X} = 4.62$) นอกนั้นศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

4.2 ด้านการประสานงาน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า ศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการประสานงานในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน 1 ข้อ คือ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.59$) นอกนั้นศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.95$)

4.3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน 1 ข้อ คือ การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 4.53$) นอกนั้นศึกษานิเทศก์จังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การกำหนดแนวทางหรือนโยบายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ($\bar{X} = 3.94$)

4.4 ด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดเห็นด้วยว่าควรมีประจำอยู่ในระดับตำบล คือ พัฒนาการตำบล ($\bar{X} = 4.47$) เกษตรตำบล ($\bar{X} = 4.47$) สหกรณ์ตำบล ($\bar{X} = 4.23$) สาธารณสุขตำบล ($\bar{X} = 4.41$) และศึกษานิเทศก์ตำบล ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนพาณิชย์ตำบลและอุตสาหกรรมตำบลนั้นศึกษานิเทศก์จังหวัดยังไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 3.44$ และ 3.41 ตามลำดับ)

4.5 ด้านการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ข้อ คือ ให้ประชาชนเสนอความต้องการของตนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.68$) และให้ประชาชนมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 4.68$) ไม่แน่ใจ 2 ข้อ คือ ให้หน่วยงานราชการจัดทำเป็นโครงการลงไปให้ประชาชนโดยตรง ($\bar{X} = 2.73$) และให้ประชาชนทำงานเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 2.65$) ไม่เห็นด้วย 1 ข้อ คือ มีการกระตุ้นด้วยการลงโทษหรือคำหนิเตือน ($\bar{X} = 2.00$) นอกนั้นศึกษานิเทศก์จังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

4.6 ด้านเนื้อหา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับเนื้อหาของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ยากจน 9 ข้อด้วยกันคือ การแนะนำอาชีพใหม่ๆ ให้กับประชาชน ($\bar{X} = 4.59$) การรักษาสภาพอนามัย ($\bar{X} = 4.68$) วิชาสามัญหรือการอ่านออกเขียนได้ ($\bar{X} = 4.55$) การรวมกลุ่มกันเพื่อกำเนินกิจกรรมในโครงการต่างๆ ของชุมชน ($\bar{X} = 4.68$) การรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.65$) การรักษาวรรณธรรมและประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.73$) การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ของตนเอง ($\bar{X} = 4.70$) การอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{x} = 4.79$) และการมีระเบียบวินัยในตนเอง ($\bar{x} = 4.79$)
นอกนั้นศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

4.7 คำนประชากรกลุ่มเป้าหมาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่าศึกษาธิการจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน ดังนี้คือ

4.7.1 เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่าศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ($\bar{x} = 4.67$ และ 4.64 ตามลำดับ)

4.7.2 เมื่อจำแนกตามระดับความรู้ ปรากฏว่าศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษามาก่อนเลย ($\bar{x} = 4.68$) นอกนั้นศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

4.7.3 เมื่อจำแนกตามลักษณะอาชีพ ปรากฏว่าศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้มีอาชีพทางการเกษตร ($\bar{x} = 4.77$) นอกนั้นศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

4.7.4 เมื่อจำแนกตามระดับอายุ ปรากฏว่าศึกษาธิการจังหวัดไม่แน่ใจกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด- 5 ปี ($\bar{x} = 3.45$) และผู้ที่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี ($\bar{x} = 3.17$) ไม่เห็นด้วยกับการจัดให้กับผู้ที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 2.32$) นอกนั้นศึกษาธิการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 14-25 ปี ($\bar{x} = 4.44$)

5. ความคิดเห็นของพัฒนาการจังหวัด

พัฒนาการจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน สรุปได้ดังนี้คือ

5.1 คำนนโยบาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับนโยบายในการพัฒนาชนบท ในเขตพื้นที่ยากจน 2 ข้อ

ด้วยกันคือ นอกจากกระทรวงหลัก 4 กระทรวง คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการแล้ว รัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้กระทรวงอื่นๆ เข้ามาร่วมในการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนด้วย ($\bar{X} = 4.55$) และรัฐบาลควรจัดงบประมาณพิเศษเพื่อพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนทุกปี ($\bar{X} = 4.54$) ไม่น่าใจ 1 ข้อ คือ การกำหนดพื้นที่ยากจนนั้นไม่ควรกำหนดเฉพาะในชนบทเท่านั้น แต่ควรรวมถึงพื้นที่ชุมชนแออัดในตัวเมืองด้วย ($\bar{X} = 3.42$) นอกนั้นพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

5.2 ด้านการประสานงาน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ข้อด้วยกันคือ การประชุมหรือวางแผนร่วมกันก่อนการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.54$) และการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.61$) นอกนั้นพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ การใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.95$)

5.3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน 1 ข้อ คือ การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 4.51$) นอกนั้นพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การกำหนดแนวทางหรือนโยบายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ($\bar{X} = 3.94$)

5.4 ด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าบุคลากรที่พัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรมีประจำอยู่ในระดับตำบลคือ พัฒนาการตำบล ($\bar{X} = 4.73$) เกษตรตำบล ($\bar{X} = 4.67$) สาธารณสุขตำบล ($\bar{X} = 4.60$) เห็นด้วยกับการมีศึกษาธิการตำบล ($\bar{X} = 3.79$) และสหกรณ์ตำบล ($\bar{X} = 3.61$) ส่วนพาณิชย์ตำบลกับอุตสาหกรรมตำบลนั้นพัฒนาการจังหวัดยังไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 3.24$ และ 3.45 ตามลำดับ)

5.5 ด้านการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่า พัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 1 ข้อ คือ ให้ประชาชนเสนอความต้องการของตนไปยังหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.68$) ไม่น่าใจ 1 ข้อ คือ ให้หน่วยราชการจัดทำเป็นโครงการลงไปให้ประชาชนโดยตรง ($\bar{x} = 2.63$) ไม่เห็นด้วย 2 ข้อ คือ ให้ประชาชนทำงานเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 2.30$) และมีการกระตุ้นด้วยการลงโทษหรือทำนิติเคียน ($\bar{x} = 1.85$) นอกนั้นพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

5.6 ด้านเนื้อหา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับเนื้อหาของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ยากจน 9 ข้อด้วยกัน คือ เทคนิคการประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ($\bar{x} = 4.56$) การรักษาสภาพอนามัย ($\bar{x} = 4.54$) การรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมในโครงการต่างๆ ของชุมชน ($\bar{x} = 4.73$) การรักษาสาธารณสุขสมบัติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ($\bar{x} = 4.76$) การรักษาวินัยธรรมและประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.64$) กฎหมายเบื้องต้นในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 4.54$) การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ของตนเอง ($\bar{x} = 4.72$) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{x} = 4.67$) และการมีระเบียบวินัยในตนเอง ($\bar{x} = 4.73$) นอกนั้นพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

5.7 ด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าพัฒนาการจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนี้คือ

5.7.1 เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่าพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับเพศชายและเพศหญิง ($\bar{x} = 4.54$ และ 4.51 ตามลำดับ)

5.7.2 เมื่อจำแนกตามระดับความรู้ ปรากฏว่าพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชากรทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดคือผู้ที่ไม่เคยได้รับการศึกษามาก่อนเลย ($\bar{x} = 4.24$) และผู้ที่ได้รับการ

ศึกษาระดับการศึกษาภาคบังคับ ($\bar{x} = 4.24$)

5.7.3 เมื่อจำแนกตามลักษณะอาชีพ ปรากฏว่าพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอาชีพทางการเกษตร ($\bar{x} = 4.61$) นอกนั้นพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

5.7.4 เมื่อจำแนกตามระดับอายุ ปรากฏว่าพัฒนาการจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอายุระหว่าง 14-25 ปี ($\bar{x} = 4.59$) ไม่แน่ใจกับการจัดให้กับผู้ที่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี ($\bar{x} = 3.45$) ไม่เห็นด้วยกับการจัดให้กับผู้ที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 2.44$)

6. ความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน สรุปได้ดังนี้คือ

6.1 คำนนโยบาย เมื่อพิจารณาคำเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับนโยบายในการพัฒนาชนบท ในเขตพื้นที่ยากจน 2 ข้อด้วยกันคือ นอกจากกระทรวงหลัก 4 กระทรวงคือกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการแล้ว รัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้กระทรวงอื่นๆ เข้ามาร่วมในการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนด้วย ($\bar{x} = 4.57$) และการกำหนดให้พื้นที่ใดเป็นพื้นที่ยากจนนั้นนอกจากจะคำนึงถึงปัญหาด้านรายได้ของประชาชนแล้วควรคำนึงถึงปัญหาด้านอื่นๆ ของประชาชนด้วย เช่น ด้านการศึกษา ($\bar{x} = 4.57$) ไม่แน่ใจ 1 ข้อ คือ การกำหนดพื้นที่ยากจนนั้นไม่ควรกำหนดเฉพาะในชนบทเท่านั้น แต่ควรรวมถึงพื้นที่ชุมชนแออัดในตัวเมืองด้วย ($\bar{x} = 3.48$) นอกนั้นหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

6.2 ด้านการประสานงาน เมื่อพิจารณาคำเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการประสานงานในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน 1 ข้อ คือ การประชุมหรือวางแผนร่วมกัน

ก่อนการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.54$) นอกนั้นหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือการใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน ($\bar{x} = 3.74$)

6.3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ข้อ คือ การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{x} = 4.52$) และการปฏิบัติงานในโครงการร่วมกับหน่วยงานราชการหรือเอกชน ($\bar{x} = 4.52$) นอกนั้นหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การกำหนดแนวทางหรือนโยบายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

6.4 ด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าบุคลากรที่หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรมีประจำอยู่ในระดับตำบลคือ เกษตรตำบล ($\bar{x} = 4.52$) และสาธารณสุขตำบล ($\bar{x} = 4.56$) เห็นด้วยกับการมีพัฒนากรตำบล ($\bar{x} = 4.48$) สหกรณ์ตำบล ($\bar{x} = 4.26$) และศึกษาธิการตำบล ($\bar{x} = 4.30$) ส่วนพาณิชย์ตำบลและอุตสาหกรรมตำบลนั้นหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยังไม่แน่ใจ ($\bar{x} = 3.37$ และ 3.33 ตามลำดับ)

6.5 ด้านการจัดกิจกรรม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 2 ข้อ คือ มีการชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานของโครงการ ($\bar{x} = 4.52$) ไม่น่าใจ 1 ข้อ คือ ให้นำหน่วยราชการจัดทำเป็นโครงการลงไปให้ประชาชนโดยตรง ($\bar{x} = 2.61$) ไม่เห็นด้วย 2 ข้อ คือ ให้ประชาชนทำงานเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 2.34$) และมีการกระตุ้นด้วยการลงโทษหรือทำนิติเตียน ($\bar{x} = 2.21$) นอกนั้นหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

6.6 ด้านเนื้อหา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับเนื้อหาของการจัดการศึกษา

นอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ยากจน 8 ข้อด้วยกัน คือ เทคนิคการประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ($\bar{x} = 4.56$) การรักษาสุภาพอนามัย ($\bar{x} = 4.65$) การรวมกลุ่มกันเพื่อกำเนินกิจกรรมในโครงการต่างๆ ของชุมชน ($\bar{x} = 4.56$) การรักษาสถาवरณสมบัติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.65$) การรักษาวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.69$) การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ของตนเอง ($\bar{x} = 4.61$) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{x} = 4.61$) และการมีระเบียบวินัยในตนเอง ($\bar{x} = 4.69$) นอกนั้นหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

6.7 ด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย เมื่อพิจารณาคำเฉลี่ยเป็นรายข้อพบว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนี้คือ

6.7.1 เมื่อจำแนกตามเพศ ปรากฏว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ($\bar{x} = 4.26$ และ 4.13 ตามลำดับ)

6.7.2 เมื่อจำแนกตามระดับความรู้ ปรากฏว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดไม่แน่ใจกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าการศึกษาระดับมัธยม ($\bar{x} = 3.30$) นอกนั้นหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

6.7.3 เมื่อจำแนกตามลักษณะอาชีพ ปรากฏว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดไม่แน่ใจกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้มีอาชีพค้าขาย ($\bar{x} = 3.39$) นอกนั้นหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ ข้อที่เห็นด้วยมากที่สุดคือการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้มีอาชีพทางการเกษตร ($\bar{x} = 4.48$)

6.7.4 เมื่อจำแนกตามระดับอายุ ปรากฏว่าหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้มีอายุระหว่าง 14-25 ปี ($\bar{x} = 4.56$) ไม่แน่ใจในการจัดให้กับผู้ที่มีอายุ

ตั้งแต่แรกเกิด - 5 ปี ($\bar{x} = 3.44$) และผู้ที่มีอายุระหว่าง 46-60 ปี ($\bar{x} = 2.87$) และไม่เห็นด้วยในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 2.30$) นอกนั้นหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเห็นด้วยทุกข้อ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน

1. คำนวณนโยบาย ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายในการพัฒนาชนบท ในเขตพื้นที่ยากจนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อต่อไปนี้ คือ

1.1 "นอกจากกระทรวงหลัก 4 กระทรวงคือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการแล้ว รัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้กระทรวงอื่นๆ เข้ามาร่วมในการพัฒนาชนบท ในเขตพื้นที่ยากจนด้วย" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างจากสาธารณสุขจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าสาธารณสุขจังหวัด ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

1.2 "การกำหนดให้พื้นที่ใดเป็นพื้นที่ยากจนนั้นนอกจากจะคำนึงถึงปัญหาค่าใช้จ่ายของประชาชนแล้ว ควรคำนึงถึงปัญหาด้านอื่นๆ ของประชาชนด้วย เช่น ค่าดูแลสุขภาพอนามัย" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าสาธารณสุขจังหวัดและศึกษาธิการจังหวัด มีความคิดเห็นแตกต่างจากรองผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสาธารณสุขจังหวัดและศึกษาธิการจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

1.3 "การกำหนดพื้นที่ยากจนนั้นไม่ควรกำหนดเฉพาะในชนบทเท่านั้น แต่ควรรวมถึงพื้นที่ชุมชนแออัดในตัวเมืองด้วย" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าสาธารณสุข

จังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างจากเกษตรจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสาธารณสุขจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าเกษตรจังหวัด ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

สำหรับข้ออื่นๆ นั้นผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2. **ค่านการประสานงาน** ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกข้อ

3. **ค่านการมีส่วนร่วมของประชาชน** ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประชาชนในเขตพื้นที่ยากจนไม่แตกต่างกันทุกข้อ

4. **ค่านบุคลากร** ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลากรที่ควรมีประจำอยู่ในระดับตำบลเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกข้อ

5. **ค่านการจัดกิจกรรม** ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงข้อเดียวคือ "ควรมีการชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของโครงการ" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าพัฒนาการจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างจากสาธารณสุขจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งพัฒนาการจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าสาธารณสุขจังหวัด ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดกลุ่มอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

สำหรับข้ออื่นๆ นั้นผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

6. **ค่านเนื้อหา** ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในพื้นที่ยากจนไม่แตกต่างกันทุกข้อ

7. **ค่านประชากรกลุ่มเป้าหมาย** ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อต่อไปนี้คือ

7.1 "การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ไม่มีอาชีพที่แน่นอน" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าสาธารณสุขจังหวัดและหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างจากเกษตรจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสาธารณสุขจังหวัดและหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าเกษตรจังหวัด

7.2 "การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด - 5 ปี" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าพัฒนาการจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างจากเกษตรจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งพัฒนาการจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรจังหวัด

สำหรับข้ออื่นๆ นั้นผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจนมีสิ่งที่น่าสนใจซึ่งจะแยกกล่าวเป็นรายค่านดังต่อไปนี้

1.2 ค่านนโยบาย ผลจากการวิจัยพบวารองผู้ว่าราชการจังหวัดพัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีความคิดเห็นตรงกันอยู่ข้อหนึ่งคือต่างไม่แน่ใจในข้อที่ว่า, "การกำหนดพื้นที่ยากจนนั้นไม่ควรกำหนดเฉพาะในชนบทเท่านั้น แต่ควรรวมถึงพื้นที่ชุมชนแออัดในตัวเมืองด้วย" ส่วนสาธารณสุขจังหวัดกับศึกษาธิการจังหวัดนั้นแม้จะเห็นด้วยในข้อนี้ แต่เมื่อเทียบกับข้ออื่นๆ ในค่านนโยบายด้วยกันแล้วปรากฏว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 2 กลุ่มนี้มีระดับความคิดเห็นในข้อนี้ต่ำกว่าข้ออื่นๆ ทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบทเป็นอย่างยิ่งโดยถือว่า "ชนบทไทยคือหัวใจของชาติ" (จีรศักดิ์ สุขคนชชาติ 2524 : 3) และจากคำกล่าวของ พญาพล เอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันที่ได้กล่าวถึงนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทว่า "รัฐบาลมีเจตจำนงอันแน่วแน่ที่จะพัฒนา

ชนบท โดยเฉพาะการแก้ปัญหาความยากจนของพื้นที่ในชนบทซึ่งมีอยู่ถึง 10 ล้านคน" (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2527 : 2) จากนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทนี้จึงทำให้ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลโดยการให้ความสำคัญต่อพื้นที่ยากจนในชนบทมากกว่าพื้นที่ชุมชนแออัดในตัวเมือง นอกจากนี้กระทรวงหลักทั้ง 4 กระทรวงนี้ยังรับผิดชอบต่อการพัฒนาชนบทเป็นส่วนใหญ่อีกด้วย

1.2 ด้านการประสานงาน ผลจากการวิจัยพบว่า เกษตรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด และพัฒนาการจังหวัดมีความคิดเห็นตรงกันในข้อที่ว่า "การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน" ซึ่งผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 4 กลุ่มนี้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่เห็นด้วยมากที่สุดเมื่อเทียบกับวิธีการประสานงานในข้ออื่นๆ ส่วนรองผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดแม้จะมีความคิดเห็นในข้อนี้ไม่สูงกว่าข้ออื่นๆ แต่ความคิดเห็นก็อยู่ในระดับที่เห็นด้วย สาเหตุที่ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต่างเห็นด้วยกับวิธีการประสานงานข้อนี้อาจเป็นเพราะว่าการประสานงานในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ผ่านมาไม่มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนจึงทำให้เกิดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนกัน ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารทั้ง 6 กลุ่มจึงมีความต้องการที่จะให้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนลงไปว่าใครรับผิดชอบเกี่ยวกับอะไร ซึ่งบุรุษ วุฒิมณี (2527 : 4) ได้มีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันนี้ว่า

"การพัฒนาชนบทแบบผสมผสานนั้นควรมีการกำหนดว่ากิจกรรมใดเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานใด" นอกจากนี้ สนั่น อินทรประเสริฐ (2527 : 78) ยังได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทแบบผสมผสานว่า "ต้องมีการแบ่งงานกันอย่างแน่ชัดตามความชำนาญระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้าร่วมดำเนินตามโครงการ โดยไม่ให้มีลักษณะซ้ำซ้อนหรือรับผิดชอบที่คล้ายคลึงกัน" สำหรับ วุฒินันท์ ปัญญาภรณ์ (2527 : 8) ได้กล่าวถึงการประสานงานของหน่วยงานรัฐบาลในการพัฒนาชนบทยากจนว่า "ให้หน่วยงานของรัฐจัดวางแผนหลักร่วมกัน แบ่งปันงานกันทำให้เป็นสัดส่วน"

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่มต่างมีความคิดเห็นตรงกันในข้อที่ว่า "การใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน" ซึ่งแม้ผู้บริหารทั้ง 6 กลุ่มจะมีความคิดเห็นในระดับที่เห็นด้วยกับวิธีการประสานงานในข้อนี้ก็ตาม แต่เป็นการเห็นด้วยที่น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับวิธีการประสานงานในข้ออื่นๆ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแต่ละหน่วยงานต่างมีวัสดุอุปกรณ์ในจำนวนจำกัดและการประสานงานด้วยวิธีนี้อาจมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ โดยอาจจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการที่ไม่เอื้ออำนวยให้มีการประสานงานด้วยวิธีนี้ โดยจะเห็นได้จากผลการประเมินการใช้ทรัพยากรร่วมกันของกรมอาชีวศึกษาและกรมการฝึกหัดครู (เรียงชัย ทรัพย์นิรันดร์, บรรณาธิการ 2527 : 2) ซึ่งผลการประเมินโครงการดังกล่าวพบว่าการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษาและกรมการฝึกหัดครูไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เนื่องจากมีอุปสรรคที่สำคัญคือปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนปัญหาการขาดวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

1.3 คานการมีส่วนร่วมของประชาชน เมื่อได้พิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ในแต่ละข้อปรากฏว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต่างเห็นด้วยกับวิธีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประชาชนในเขตพื้นที่ยากจนทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิธีการประสานงานที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นในแบบสอบถามนั้นได้จากการศึกษาแนวความคิดต่างๆ ที่มีแนวโน้มไปในทางที่ควรปฏิบัติ (Positive) และเมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าผู้บริหารทั้ง 6 กลุ่มต่างมีความคิดเห็นตรงกันในข้อที่ว่า "ประชาชนในเขตพื้นที่ยากจนควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยการสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน" ซึ่งผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นในข้อนี้สูงกว่าข้ออื่นๆ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในชนบทเป็นผู้ที่ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของตนเองได้ดีกว่าคนอื่น ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจของประชาชนในหมู่บ้านย่อมเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนมากที่สุด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ สานิตย์ บุญชู (2526 : 7) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า "การมีส่วนร่วม

ของประชาชนที่สำคัญอันดับแรกคือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา" นอกจากนี้สำนักงานโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา (2523 : 60) ยังได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในทำนองเดียวกันว่า "ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการสำรวจปัญหาและความต้องการอันแท้จริง"

1.4 คำมุกดากร ผลการวิจัยพบว่ามุกดากรที่ผู้บริหารระดับจังหวัดเห็นว่าควรมีประจำอยู่ในระดับตำบลเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ไคแก พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล สาธารณสุขตำบล สหกรณ์ตำบล และศึกษาธิการตำบล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามุกดากรตำแหน่งต่างๆ ดังกล่าวนี้นี้เป็นข้าราชการในสังกัดกระทรวงหลัก 4 กระทรวงที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนโดยตรง ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารระดับจังหวัดจึงเห็นสมควรให้มีมุกดากรตำแหน่งดังกล่าวประจำอยู่ในตำบลเพื่อเป็นผู้แทนของแต่ละกระทรวงในระดับตำบล

สำหรับตำแหน่งพัฒนาการตำบล เกษตรตำบล และสาธารณสุขตำบลนั้น ปัจจุบันได้มีมุกดากรตำแหน่งดังกล่าวประจำอยู่ในตำบลโดยทั่วไปแล้ว ส่วนตำแหน่งศึกษาธิการตำบลซึ่งผู้บริหารระดับจังหวัดเห็นว่าควรมีประจำในตำบลนั้น ในปัจจุบันยังไม่มีกำหนดตำแหน่งดังกล่าว แต่ได้มอบหมายให้ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น เป็นผู้ทำหน้าที่เป็นศึกษาธิการตำบล แต่ในอนาคตข้างหน้าอาจจะมีการกำหนดตำแหน่งนี้โดยตรงก็ได้ดังจะเห็นได้จากการที่ เสนาะ อุนากุล (โทรทัศน์ชุด "การพัฒนาชนบทแนวใหม่") ได้กล่าวว่า "กรณีของกระทรวงศึกษาธิการก็มีครูใหญ่โรงเรียนประจำตำบลซึ่งต่อไปก็อาจมีศึกษาธิการตำบล" นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเสนอรูปแบบโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน เมื่อวันที่ 26-28 สิงหาคม 2527 ยังได้มีการเสนอให้มีผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการในระดับตำบลโดยตรงอีกด้วย (สำราญ ถาวรยศม์ 2527 : 10)

สำหรับตำแหน่งสหกรณ์ตำบลนั้นแม้อาจารย์ทั้ง 6 กลุ่มจะเห็นว่าควรมี

ประจำอยู่ในระดับตำบลก็ตาม แต่ระดับการเห็นด้วยยังน้อยกว่าตำแหน่งต่างๆ ที่ไต่ถามมาแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันได้มีเทศรตำบลซึ่งเป็นผู้แทนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสหกรณ์อยู่แล้วจึงไม่จำเป็นที่จะให้มีการกำหนดตำแหน่งสหกรณ์ตำบล

ส่วนตำแหน่งพาณิชย์ตำบลและอุตสาหกรรมตำบลนั้น ผู้บริหารระดับจังหวัดค้างยังไม่แน่ใจที่จะให้มีตำแหน่งดังกล่าว ทั้งนี้เพราะตำแหน่งดังกล่าวเป็นข้าราชการในสังกัดกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรมตามลำดับซึ่งยังไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทโดยตรง

1.5 ด้านการจัดกิจกรรม ผลจากการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่มต่างไม่เห็นด้วยในข้อที่ว่า "การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นควรมีการกระตุ้นผู้เรียนด้วยการลงโทษหรือคำหิติดเบียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโดยทั่วไปแล้วการสร้างแรงจูงใจนั้นสามารถกระทำได้ 2 ทางคือ ทางบวก(positive) คือการยกย่องชมเชย และทางลบ (negative) คือการลงโทษหรือคำหิติดเบียน แต่การสร้างแรงจูงใจในทางลบนั้นส่วนใหญ่จะใช้กับผู้อยู่ในวัยเด็ก สำหรับผู้ใหญ่โดยทั่วไปแล้วจะไม่ใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจในทางลบเพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วไม่มีใครชอบการถูกลงโทษหรือคำหิติดเบียน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ดังที่ ทองคำ ผาสุข (2527 : 78) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของนักศึกษาผู้ใหญ่ว่า "ธรรมชาติของนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่ต้องการถูกติเตียนและทำให้ใค้อาย ในทางตรงข้ามธรรมชาติของนักศึกษาผู้ใหญ่ยังต้องการการยกย่องชมเชยอีกด้วย" ดังนั้นผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้คือหรือมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะของบรรยากาศที่เป็นกันเอง ดังที่ มานพ กาดะดี (2525 : 45) ได้กล่าวว่า "ผู้ใหญ่จะเรียนได้ดีในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นกันเอง" นอกจากนี้ โมฮัมหมัด อับดุลการเคย์ (2525 : 22) ยังได้กล่าวในทำนองเดียวกันอีกว่า "แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นควรเป็นเทคนิคที่ปราศจากความรู้สึกเกรง ไม่เป็นพิธีการมากนัก ควรเป็นบรรยากาศการเรียนรู้ที่สบายๆ"

ด้วยเหตุนี้การสร้างแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับประชาชนในชนบทจึงไม่ควรใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจในทางลบ ในทางตรงข้ามควรสร้างแรงจูงใจด้วยการให้ความสนิหสนม และเป็นกันเองกับประชาชน

1.6 ด้านเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต่างเห็นด้วยกับเนื้อหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ยากจนทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่มนี้ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นมีใช่เป็นการให้ความรู้

ทักษะ หรือทัศนคติด้านการอ่านออกเขียนได้แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่การจัด
 การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการให้ความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติแก่ประชาชน
 หลายล้านคนด้วยกัน ดังที่ อารี กุลศัพท์ (2524 : 24) ได้กล่าวว่า "การจัด
 การศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้และทักษะแก่ประชาชน
 ในด้านต่างๆ หลายล้านคนด้วยกัน" นอกจากนี้ เคนดวอ อัมมวรรัตน์ (2527 : 88)
 ยังได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียนมิได้อยู่ที่การสอน
 ให้ประชาชนรู้หนังสืออย่างเดียว แต่ยังมีมุ่งให้ประชาชนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในสิ่ง
 ต่างๆ รอบตัวเอง เพื่อจะได้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ"

ส่วนผู้บริหารระดับจังหวัดจะเห็นด้วยกับเนื้อหาข้อใดมากที่สุดเพียงใดนั้น
 ขึ้นอยู่กับลักษณะงานของแต่ละหน่วยงานเป็นสำคัญ ดังเช่นรองผู้ว่าราชการจังหวัด
 และพัฒนาการจังหวัดซึ่งเป็นผู้แทนของกระทรวงมหาดไทย ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการ
 ประสานงานและการจัดองค์กรของประชาชนในระดับต่างๆ จะเห็นด้วยกับการให้
 ความรู้แก่ประชาชนในด้านกรรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมในโครงการต่างๆ
 ของชุมชน มากกว่าด้านอื่นๆ เกษตรจังหวัดซึ่งเป็นผู้แทนของกระทรวงเกษตรและ
 สหกรณ์ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจะเห็นด้วยกับการให้ความรู้
 แก่ประชาชนในด้านการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์เพื่อเพิ่มรายได้ของ
 ตนเองมากกว่าด้านอื่นๆ สาธารณสุขจังหวัดซึ่งเป็นผู้แทนของกระทรวงสาธารณสุข
 ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและการรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชนจะเห็นด้วย
 กับการให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยมากกว่าด้านอื่นๆ
 ส่วนศึกษาธิการจังหวัดและหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดซึ่งเป็นผู้แทน
 ของกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการรู้หนังสือของประชาชนจะเห็นด้วยกับ
 การให้ความรู้ด้านวิชาสามัญหรือการอ่านออกเขียนได้มากกว่าด้านอื่นๆ

1.7 ด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัด
 ทั้ง 6 กลุ่ม ต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่าเมื่อจำแนกตามลักษณะอาชีพแล้วประชากร
 กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนคือผู้มีอาชีพทาง
 การเกษตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื่องจากประชาชนในชนบทส่วนใหญ่เป็นผู้มีอาชีพ

ทางการเกษตร ดังที่ วิวัฒน์ โชติเลอศักดิ์ (2526 : 22) ได้กล่าวว่า "ชนบทเป็นชุมชนที่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก" และเนื่องจากประชาชนเหล่านี้เป็นผู้คอยโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนจึงทำให้ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต่างมีคณาจารย์เห็นตรงกันว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในชนบทนั้นควรมุ่งไปยังผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร เป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่มต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่า เมื่อจำแนกตามระดับอายุแล้วผู้ที่ควรเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 14-25 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2629) ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่ารัฐจะต้องลดจำนวนผู้ที่ไม่รู้หนังสือที่มีอายุ 14 ปีขึ้นไปจากร้อยละ 14.5 ให้ลดลงเหลือร้อยละ 10.5 ในปี พ.ศ. 2529 (สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ 2527 : 16) นอกจากนี้ ชุมพล หนูสง (2525 : 24) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ในลักษณะที่ใกล้เคียงกันว่าควรเป็นผู้ที่มีอายุ 12-25 ปี ซึ่งสมศักดิ์ ศรีมาโนช (2522 : 13) ได้ให้เหตุผลในการที่กำหนดให้ประชากรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า "เนื่องจากเยาวชนกลุ่มนี้มีจำนวนมาก และเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของพวกเขา ฉะนั้นจึงเป็นโอกาสอันเหมาะสมแก่การเรียนและการใ้ช่นวัตกรรมใหม่ๆ"

ในขณะที่เกี่ยวข้องกับผลจากการวิจัยยังพบอีกว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต่างมีความคิดเห็นตรงกันในอีกประเด็นหนึ่งคือ ต่างไม่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป ซึ่งผลของการวิจัยนี้ได้ขัดแย้งกับปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มุ่งให้การศึกษาแก่ชนทุกวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยชรา ดังนั้นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไปจึงเป็นผู้ที่อยู่ในวัยชราจึงควรเป็นกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วย เพราะการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะช่วยให้ผู้สูงอายุไม่ต้องคอยอยู่กับปัญหาและอุปสรรคที่กำลังลุ่มลุ่มอยู่โดยลำพัง รวมทั้งยังช่วยให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ช่วยให้ไม่เป็นผู้ที่ทอดอาศัยในชีวิต แต่เป็นผู้ที่ชวนชวนวัยไปหาความรู้อยู่เสมอ และมองเห็นว่าชีวิตเป็นสิ่งมีค่าต่อสังคม สำหรับสาเหตุที่ทำให้ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต่างไม่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไปนั้น อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทุกกลุ่มต่างคิดว่าผู้สูงอายุนั้นไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เท่าที่ควร ดังที่ ปรีชา ราคา (2527 : 2) หัวหน้าศูนย์

การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกาญจนบุรี ได้กล่าวในการประชุมโครงการเพื่อการรู้หนังสือของจังหวัดกาญจนบุรีว่า "ชาวบ้านซึ่งมีอายุเกิน 40 ปีไปแล้วจะขาดความกระตือรือร้นในการศึกษา" นอกจากนี้ จันทร ชุมเมืองบัก (2527 : 26) ยังได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า "โดยทั่วไปแล้วผู้มารับบริการจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีอายุไม่เกิน 50 ปี" และจากความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดนี้ได้สอดคล้องกับการกำหนดระดับอายุของกลุ่มเป้าหมายในการจัดโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของกรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งได้กำหนดระดับอายุของกลุ่มเป้าหมายไว้ระหว่าง 14-50 ปี (ชานนท์ พงศ์อุดม 2527 : 65)

เกี่ยวกับปัญหานี้ผู้ที่มิมีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงควรจะหาวิธีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและทำให้มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตลอดไป

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน มีสิ่งที่น่าสนใจดังจะกล่าวเป็นรายค่านดังต่อไปนี้

2.1 ค่านโยบาย ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อต่อไปนี้คือ

2.1.1 "นอกจากกระทรวงหลัก 4 กระทรวงคือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการแล้ว รัฐบาลควรกำหนดนโยบายให้กระทรวงอื่นๆ เข้ามาร่วมในการพัฒนาชนบท ในเขตพื้นที่ยากจนด้วย" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่า ศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีความคิดเห็นแตกต่างจากสาธารณสุขจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื่องจากงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนนั้นมีขอบข่ายของงานกว้างขวางมากเมื่อเทียบกับงานในหน้าที่ของสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งรับผิดชอบในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ต่างมีความคิดเห็นที่ต่อการให้มีหน่วยงานอื่นเข้าร่วมในการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนด้วย ในขณะที่สาธารณสุขจังหวัดมีความเห็นว่าลำพัง 4 กระทรวงหลักนี้ก็ยังสามารถทำให้การพัฒนาชนบทประสบผลสำเร็จตามนโยบายและเป้าหมายของรัฐบาล เพราะงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของ 4 กระทรวงหลักนี้ส่วนใหญ่จะเป็นงานที่อยู่ในพื้นที่ชนบทและแต่ละกระทรวงต่างมีเจ้าหน้าที่ของตนลงไปทำงานถึงระดับตำบลอยู่แล้ว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 17)

2.1.2 "การกำหนดให้พื้นที่ใดเป็นพื้นที่ยากจนนั้นนอกจากจะคำนึงถึงปัญหาค่าครองชีพของประชาชนแล้ว ควรคำนึงถึงปัญหาค่าอื่น ๆ ของประชาชนด้วย เช่น ค่าสุขภาพอนามัย" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าสาธารณสุขจังหวัดและศึกษาธิการจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างจากรองผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสาธารณสุขจังหวัดและศึกษาธิการจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสาธารณสุขจังหวัดและศึกษาธิการจังหวัดต่างมีหน้าที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชน คือสาธารณสุขจังหวัดมีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน ในขณะที่ศึกษาธิการจังหวัดมีหน้าที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน ส่วนรองผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการปกครองระดับท้องถิ่น รวมทั้งการสนับสนุนให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้นตามลำดับ (อร่าม เอี่ยมอรุณ และ วิชัย แก้วก้อ 2527 : 33) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สาธารณสุขจังหวัดและศึกษาธิการจังหวัดต่างมองเห็นถึงความสำคัญด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชนบทมากกว่ารองผู้ว่าราชการจังหวัด

2.1.3 "การกำหนดพื้นที่ยากจนนั้นไม่ควรกำหนดเฉพาะในชนบทเท่านั้น แต่ควรรวมถึงพื้นที่ชุมชนแออัดในตัวเมืองด้วย" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าสาธารณสุขจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างจากเกษตรจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสาธารณสุขจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าเกษตรจังหวัด ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยทั่วไปทั้งที่อยู่ในตัวเมืองและชนบท สาธารณสุขจังหวัดจึงมีความเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของประชาชนใน

ตัวเมืองโดยเจตนาอย่างยิ่งในแหล่งชุมชนแออัด เป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับความสนใจ ไม่น้อยไปกว่าประชาชนในชนบท ในขณะที่เกษตรจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้กับประชาชนในชนบท จึงทำให้เกษตรจังหวัดมีความสนใจเกี่ยวกับประชาชนในชนบทมากกว่าในตัวเมือง

2.2 ด้านการประสานงาน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัด ทั้ง 6 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกข้อ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่มต่างมองเห็นถึงความสำคัญของการประสานงานในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยจะเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารแต่ละกลุ่มที่เห็นด้วยกับวิธีการประสานงานในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกข้อ

นอกจากนี้ตามนโยบายการบริหารงานพัฒนาชนบทแนวใหม่รัฐบาลยังได้กำหนดให้กระทรวงหลัก 4 กระทรวงนี้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่ระดับตำบลขึ้นไป เพื่อให้ผลงานหรือโครงการถึงมือประชาชนรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อลดความซ้ำซ้อนสูญเสียเปลืองในการปฏิบัติงานของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 17) จากแนวนโยบายนี้ทำให้ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม มีโอกาสทำงานร่วมกันมากขึ้น และทำให้มีแนวความคิดเกี่ยวกับวิธีการประสานงานในลักษณะเดียวกัน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกข้อ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต่างมองเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยจะเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารแต่ละกลุ่มที่เห็นด้วยกับวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกข้อ

นอกจากนี้ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ยังได้ปฏิบัติหน้าที่โดยการ
 เกี่ยวข้องกับประชาชนในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยต่างฝ่ายต่างพยายามที่จะให้
 ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโครงการต่างๆ ซึ่งเป็นไปตามนโยบาย
 ของรัฐบาลที่ได้กำหนดว่า "การดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชนบทยากจน
 ควรยึดหลักที่ว่าประชาชนจะต้องช่วยเหลือและร่วมมือกับรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา
 และสภาพความเป็นอยู่ในหมู่บ้านของตน" (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2526 : 5) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้บริหารระดับจังหวัด
 ทั้ง 6 กลุ่ม มีแนวความคิดเกี่ยวกับวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัด
 การศึกษานอกระบบโรงเรียนไปในแนวเดียวกัน

2.4 ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม
 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลากรที่ควรมีประจำอยู่ในตำบลเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการ
 จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
 เนื่องจากผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่มนี้เป็นข้าราชการในสังกัดกระทรวงหลัก
 4 กระทรวง ที่มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจน ด้วยเหตุนี้
 ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม จึงทราบปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาของ
 ชนบทในเขตพื้นที่ยากจนว่าควรมีบุคลากรระดับตำบลในตำบลใดบ้างจึงจะสอดคล้อง
 กับปัญหาในชนบท

2.5 ด้านการจัดกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความ
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อต่อไปนี้คือ "การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นควรมีการชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธี
 ดำเนินการของโครงการ" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าพัฒนาการจังหวัดมีความ
 คิดเห็นแตกต่างจากสาธารณสุขจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย
 พัฒนาการจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งทั้งนี้
 อาจเป็นเพราะว่าพัฒนาการจังหวัดเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรต่างๆ
 ของประชาชนในระดับตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งในการจัดตั้งองค์กรของประชาชนนั้น

จำเป็นจะต้องชี้แจงหรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หรือวิธีดำเนินงานให้ประชาชนได้เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของตนเองและขององค์กรนั้นๆ

สำหรับสาธารณชนนั้นแม้จะเห็นด้วยกับวิธีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยการชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของโครงการก็ตามแต่ระดับคะแนนเฉลี่ยของข้อนี้ไม่สูงนักเมื่อเทียบกับข้ออื่นๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสาธารณชนจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อประชาชนได้รับความเจ็บป่วยก็จะไปขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขด้วยตนเอง ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นมากนักที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะต้องทำความเข้าใจกับประชาชนเพราะส่วนใหญ่ประชาชนจะเข้าใจด้วยตนเองอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความคิดเห็นของพัฒนาการจังหวัดกับสาธารณสุขจังหวัดแตกต่างกัน

2.6 ด้านเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่แตกต่างกันทุกข้อ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต่างก็เป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจน จึงทำให้ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม นี้ต่างมองเห็นถึงสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของชนบทในเขตพื้นที่ยากจนว่าควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติในด้านใดบ้าง

2.7 ด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตพื้นที่ยากจนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในข้อต่อไปนี้เป็น

2.7.1 "การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ไม่มีอาชีพที่แน่นอน" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าสาธารณสุขจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างจากเกษตรจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสาธารณสุขจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าเกษตรจังหวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

สาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน ส่วนหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ไข ปัญหาการไม่รู้หนังสือของประชาชน ดังนั้นสาธารณสุขจังหวัด และหัวหน้าศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจึงไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับอาชีพของผู้ที่จะ เข้าร่วมโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในขณะที่เกษตรจังหวัดเป็นผู้ มีหน้าที่เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ให้กับประชาชน ดังนั้นเกษตรจังหวัดจึงต้องพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพของผู้ที่จะเข้า ร่วมโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่ผู้ที่มีอาชีพทางการ เกษตร ส่วนผู้ที่ไม่มีอาชีพที่แน่นอนนั้นเกษตรจังหวัดจะให้ความสำคัญน้อยกว่าอาชีพ อื่นๆ

2.7.2 "การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับผู้ที่มีอายุ ตั้งแต่แรกเกิด - 5 ปี" เมื่อได้พิจารณาต่อไปพบว่าพัฒนาการจังหวัดมีความ คิดเห็นแตกต่างจากเกษตรจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง พัฒนาการจังหวัดมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าเกษตรจังหวัด ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการพัฒนาการจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการจัดโครงการเพื่อพัฒนา เด็กเล็กก่อนวัยเรียน ส่วนเกษตรจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ และการเพิ่มรายได้ของประชาชน ดังนั้นเกษตรจังหวัดจึงให้ความสำคัญต่อประชากร ที่อยู่ในวัยที่สามารถจะประกอบอาชีพได้

เมื่อได้พิจารณาผลสรุปของการวิจัยครั้งนี้จะพบว่าผู้บริหารระดับจังหวัด ทั้ง 6 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน ในแต่ละ ด้านไม่แตกต่างกันมากนัก มีเพียง 6 ข้อที่ผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านนโยบาย 3 ข้อ ด้านการจัดกิจกรรม 1 ข้อ และด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย 2 ข้อ

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นไม่ค่อยแตกต่าง กันอาจจะเป็นด้วยเหตุผล 3 ประการด้วยกัน คือ

1. ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่ม ต่างยึดถือนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนอันเดียวกัน นั่นคือนโยบายในการพัฒนาชนบทแนวใหม่ที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

2. ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่มนี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน หรือพื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้การมองสภาพและปัญหาต่างๆ ของชนบทไม่แตกต่างกัน

3. การวางแผนร่วมกัน หรือการปฏิบัติงานร่วมกันทำให้ผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่มนี้มีแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นไปในลักษณะเดียวกัน

ส่วนสาเหตุที่ทำให้ผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นแตกต่างกันนั้น ส่วนใหญ่จะมีสาเหตุมาจากลักษณะงานในหน้าที่ที่แตกต่างกันของแต่ละหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้อง

1. จากผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารระดับจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจนไม่แตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ นั้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารระดับจังหวัดของกระทรวงหลัก 4 กระทรวง ต่างมีความคิดเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของทุกหน่วยงานจึงควรที่จะศึกษาแนวทาง ในการประสานงาน หรือการร่วมมือ ตลอดจนการวางโครงการต่างๆ ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไม่ซ้ำซ้อนซึ่งกันและกัน เกิดการผสมผสานหรือเสริมต่อกัน และกันมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลทำให้การดำเนินงานต่างๆ ประสบผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

2. ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายในการพัฒนาชนบท ในเขตพื้นที่ที่ยากจนควรมีการพิจารณาให้หน่วยงานหรือกระทรวงอื่นๆ เข้ามาพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ที่ยากจนร่วมกับกระทรวงหลัก 4 กระทรวงด้วย เพราะผลจากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่าผู้บริหารระดับจังหวัดของกระทรวงหลัก 4 กระทรวงต่างมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า นอกจากกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการแล้ว รัฐบาลควรกำหนดให้กระทรวงอื่นๆ เข้ามาร่วมในการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ที่ยากจนด้วย และจากการตอบคำถามแบบปลายเปิดปรากฏว่าผู้บริหารระดับจังหวัดส่วนใหญ่มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่าหน่วยงานหรือกระทรวงที่ควรมีบทบาทในการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ที่ยากจนร่วมกับกระทรวงหลัก 4 กระทรวง คือกระทรวงอุตสาหกรรม เพราะกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท ในด้านการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพทางด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน

3. ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องของโดยเฉพาะผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการควรมีการพิจารณาเกี่ยวกับบุคลากรของกระทรวงที่ประจำอยู่ในระดับตำบลเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดของแต่ละกระทรวงต่างมีความเห็นในทำนองเดียวกันว่า ควรมีบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการประจำอยู่ในระดับตำบล เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือการพัฒนาชนบทโดยทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ที่ยากจน แต่ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการยังไม่มีบุคลากรในระดับตำบลเพื่อรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานดังกล่าวโดยตรง แต่ได้มอบให้ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้รับผิดชอบ และเนื่องจากข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาอยู่แล้วจึงไม่ค่อยมีเวลาเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมากนัก ดังนั้นจึงควรมีการ

ดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งอาจเรียกว่ากึ่งวิชาการตำบล หรืออาจเรียกเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้

4. จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัดและ พัฒนาการจังหวัด มีความต้องการที่จะให้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของ เจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาชนบท ในเขตพื้นที่ยากจนที่ผ่านมาอันยังไม่มีกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่าหน่วยงานใด รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องใด จึงทำให้เกิดการซ้ำซ้อนกันในการทำงาน หรืองาน บางอย่างสมควรได้รับการปฏิบัติกลับมิได้รับการปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาชนบทหรือการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียนในเขตพื้นที่ยากจน ของทุกหน่วยงานจึงควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ลงไปว่าในการดำเนินโครงการร่วมกันนั้น หน่วยงานใดรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่อง ใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจนได้บรรลุผลตามความมุ่งหวัง แห่งการพัฒนาประเทศต่อไป

5. ในการประสานงานของการพัฒนาชนบทหรือการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อการพัฒนาชนบทโดยทั่วไปนั้น การที่จะทำการดำเนินงาน ต่างๆ เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็วและประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็วและประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ คือหน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรจะ ได้มีการประสานงานกันโดยการใช้วัสดุอุปกรณ์ หรือปัจจัยต่างๆ ที่มีความจำเป็นต่อ การดำเนินการร่วมกัน แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่าผู้บริหารระดับจังหวัด ทั้ง 6 กลุ่ม ต่างมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยกับวิธีการนี้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับวิธีการ ประสานงานอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารระดับจังหวัดทั้ง 6 กลุ่มนี้ต่าง เห็นด้วยในหลักการของวิธีการประสานงานค่านี้นี้ แต่ที่ทำให้มีระดับความคิดเห็น ที่เห็นด้วยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับวิธีการประสานงานอื่นๆ นั้น อาจเป็นเพราะว่า ในทางปฏิบัติจริงนั้นวิธีการประสานงานด้วยการใช้วัสดุอุปกรณ์ หรือปัจจัยต่างๆ ร่วมกันนั้นมีความเป็นไปได้ยาก เพราะแต่ละหน่วยงานต่างมีวัสดุอุปกรณ์จำนวน

จำกัด นอกจากนี้กฎหมายหรือระเบียบต่างๆ ของแต่ละหน่วยงานยังไม่ให้อำนาจที่จะให้มีการประสานงานด้วยวิธีนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือการพัฒนาชนบทโดยทั่วไป ได้มีการประชุมทำความเข้าใจหรือหาวิธีการร่วมกันในการที่จะทำให้การประสานงานด้วยการใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และประหยัด ทั้งนี้อาจกระทำได้โดยการออกกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ของแต่ละหน่วยงานให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในระดับอื่นๆ ด้วย เช่น ระดับอำเภอและโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ในระดับตำบลหรือหมู่บ้าน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในพื้นที่โดยตรง

2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ ในหน่วยงานเดียวกันด้วยว่าเจ้าหน้าที่แต่ละระดับมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. ควรมีการศึกษาเฉพาะกรณีของเขตพื้นที่ยากจนแต่ละเขต โดยอาจจะศึกษาเฉพาะกรณีเป็นรายภาค รายจังหวัด อำเภอ หรือตำบล ทั้งนี้ เพราะแต่ละท้องถิ่นอาจมีสภาพและปัญหาที่แตกต่างกันออกไป

4. นอกจากชนบทในเขตพื้นที่ยากจนแล้ว ควรมีการศึกษาในเขตชนบทโดยทั่วไปด้วย

5. นอกจากตัวแปรควนตำแหน่งหน้าที่แล้ว ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรด้านอื่นๆ ของเจ้าหน้าที่แต่ละระดับด้วย เช่น อายุจริง อายุราชการ และประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือการพัฒนาชนบทโดยทั่วไปด้วย